

Sammanfattning utifrån
verksamheterna i SAMLA

Våld i nära relationer

SAMLA
Samverkan Lerum Alingsås

2024-01-12

Lena Arvidsson, processledare

Övergripande från Lerums kommun

- Lerums kommun har antagit en strategi för arbetet mot våld i nära relation. Den antogs 2022 och beskriver fem fokusområden som är särskilt viktiga för det övergripande arbetet mot våld i nära relation. Strategin är politiskt antagen och gäller under 2022-2026. Efter att strategin antogs har en handlingsplan arbetats fram som beskriver olika delar som kommunen behöver arbeta med. En stor del är att öka kunskapen och kompetensen inom våld i nära relation samt att arbeta förebyggande. Det innebär bland annat att det kommer att genomföras utbildningar i hela förvaltningen under 2023-2025. En annan del är att genomföra utåtriktat arbete inom kommunen. En tredje del är att utöka och utveckla samverkan både internt och externt.
- Själva arbetet med våld i nära relation tar sin utgångspunkt från lagar och föreskrifter, för socialtjänsten är det socialtjänstlagen. Sedan finns det en handbok som närmare beskriver socialtjänstens ansvar för individer utsatta för våld i nära relation. Socialtjänsten har ett särskilt ansvar att ställa frågor exempelvis om våld och hedersvåld. För att kunna göra det behöver socialtjänstens personal ha kompetens. I Lerum har majoriteten av socialtjänstens personal gått den så kallade grundutbildningen som är webbaserad och utgiven av NCK (nationellt center kvinnofrid), sedan har viss personal genomgått vidareutbildning. Här handlar det främst om personal som i sin funktion har ansvar att utreda behov hos våldsutsatta och som arbetar i det akuta skedet med individen. Akuta åtgärder kan exempelvis vara skyddsplacering, ekonomiskt bistånd, hjälp att söka sjukvård, polisanmälan. Lerums kommun har ett tätt samarbete med Kvinnojour Olivia och Utväg. Via Kvinnojour Olivia kan kvinnor och barn få hjälp med boende och praktiska delar, stödperson som närvarar vid rättegång om kvinnan vill det. Utväg erbjuder gruppverksamhet men även enskilda samtal till både våldsutsatta och våldsutövare.
- Arbetet mot våld i nära relation är högt prioriterat av Lerums kommun och för att aktiviteterna i handlingsplanen ska bli genomförda har en samordnare anställts i kommunen. Hon börjar den 2 maj och hennes uppdrag är att främst se till att aktiviteterna blir genomförda. Hon kommer att jobba heltid med frågorna i kommunen.

Lerums kommun - myndighet äldre + avdelning vuxna

- FREDA-kortfrågor (Socialstyrelsen) ska göras på alla enheter av den som misstänker eller får kännedom om att någon befinner sig i en våldsutsatthet.
- Vi de tillfällen det är svårigheter för handläggare på myndighet äldre att fullt ut använda FREDA-kortfrågor, till exempel vid kognitiv svikt, skall ändå samtal kring ämnet tas upp på ett individanpassat sätt.
- Vid samtycke från den enskilde kan ärendet och resultat av FREDA-kortfrågor lämnas vidare till enheten för försörjningsstöd för fortsatt riskbedömning.
- Den enskilde skall också informeras om vilket stöd som kan erbjudas av/via kommunen.
- Vid sökt bistånd vägs ViNR in i behovsbedömning genom att bistånd kan beviljas mer generöst. Detta finns dock inte någon vägledning kring i Lerums kommuns vägledande bestämmelser för äldre.
- Dokumentation kring användande av FREDA-kortfrågor sker i verksamhetssystemet Treserva via händelser och/eller direkt i myndighetsjournalen.
- Till stöd för socialekreterare finns gemensam rutin (Ansvarsfördelning för stöd till våldsutsatta) för myndighet.

Lerums kommun – Rehabilitering och förebyggande enheten samt sjuksköterskeenheten

- Alla medarbetare har deltagit i föreläsning kring Våld i nära relationer våren 2023 (rehab- och förebyggande enheten).
- Lagt till i checklista för inskrivning för nya patienter så att vi har med oss det i mötet med alla nya.
- Vi har en inplastad info som alla har med sig ut med info om vad vi ska göra när vi misstänker våld. Där finns också telefonnummer mm.
- Alla medarbetare tillfrågas på medarbetarsamtal om det blivit utsatta för hot/och eller våld på arbetet eller hemma.
- Påminner regelbundet medarbetare om våra rutiner kring hot och våld.
- Planerar för föreläsning / utbildning under 2024 (sjuksköterskeenheten).

Lerums kommun - Barn och unga

- Socialkontoret har lagar, föreskrifter och handböcker vi följer men få lokala rutiner.
- Vi samarbetar med Barnhus Älvsborg, Resurscentrum för heder, Utväg Borås och Kvinnojouren Olivia + har möjlighet att använda andra skyddade boenden.
- Vi har lite eget stöd att erbjuda den som är våldsutsatt eller den som utsätter andra för våld.

Alingsås kommun – kommunövergripande samt socialförvaltningen

- I Budget för Alingsås kommun 2022-2024, KF 2021-11-03 § 232, beskrivs kommunens vision där ett av fokusområdena är livskvalitet. De politiska prioriteringarna värnar om de demokratiska och mänskliga rättigheterna och utifrån det har socialnämnden i Alingsås antagit ett handlingsprogram för perioden 2022-2026. Programmet utgår från politiska mål såsom exempelvis Agenda 2030, FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, barnkonventionen och övrig lagstiftning som styr socialtjänstens verksamhetsområde. Handlingsprogrammet syftar till att slå fast inriktningen för socialförvaltningens arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Det avser tydliggöra arbetet och innehåller särskilt framtagna inriktningsmål för socialförvaltningens arbete.
- De tre inriktningsmålen som rör socialnämndens ansvarsområde har tagits fram med utgångspunkt från regeringens målsättningar i den nationella strategin. Strategins tredje målsättning, som handlar om effektivare brottsbekämpning av brott som rör mäns våld mot kvinnor, berör ej socialnämndens område i första hand då det främst avser förbättringar i rättsväsendets ingripande mot brott. Inriktningsmålen nedan är kopplade till strategins övriga tre målsättningar samt lokala utgångspunkter och behov. Målsättning i den nationella strategin Inriktningsmål för socialnämnden.
 - Ett utökat och verkningfullt förebyggande arbete
 - Att socialförvaltningen har metoder och insatser för våldsutövare
 - Att barn som bevittnat våld erbjuds stöd Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn
- Alingsås kommun har avtal och samverkar med Utväg Södra Älvsborg, Center för hedersrelaterat våld och förtryck, kvinnojouren Olivia samt Barnhuset Älvsborg.
- Tidigt förebyggande arbete sker genom informationskampanjer, broschyrer och insatser för att höja kompetensen och kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld bland allmänheten och andra aktörer. Varje år uppmärksammas Länsstyrelsens kampanj "Svartsjuka är inte romantiskt" och FN:s internationella dag mot mäns våld mot kvinnor "Orange day". Tillsammans med andra aktörer i kommunen ska det identifieras riskgrupper för mer riktade insatser. För att det våldsförebyggande arbetet ska kunna bedrivas på alla nivåer och på ett effektivt sätt ska en övergripande samordning och samarbetsstruktur sättas för det strategiska arbetet inom kommunen.

Alingsås kommun – kommunövergripande samt socialförvaltningen

- Socialförvaltningens insatser handlar även om indikativt våldsförebyggande arbete, det vill säga insatser när våld redan har uppstått, samt riktat förebyggande arbete. Socialförvaltningen har socialsekreterare som arbetar med våld i nära relation, både med våldsutsatta och med våldsutövare. Under 2022 utökades socialförvaltningens våld i nära-team med en person som arbetar riktat mot våldsutövare. Arbetet har utvecklats väl och flera våldsutövare har fått stöd i ett tidigt skede.
- Sedan 2023 har socialförvaltningen en samordnare som arbetar utifrån ett kommunövergripande perspektiv. Samtliga förvaltningar och bolag ska verka för att minska våld i nära relationer. Samverkan kommer även ske med andra aktörer såsom polis och Västra Götalandsregionen. I nuläget görs en kartläggning av hur detta arbete ska formas på bästa sätt.
- Som en led i detta arbete har vård- och omsorgsförvaltningen påbörjat ett arbete för att för att stärka arbetet med våld i nära relationer. Material har beställts till samtliga enheter från socialstyrelsen. Ett flertal medarbetare är anmälda till utbildning i våld i nära-frågor.
- Socialförvaltningen har en samverkansgrupp inom förvaltningen med representanter från samtliga enheter. Genom gruppen drivs utvecklingsarbete som rör våld i nära relationer. Inom förvaltningen är samverkan mellan enheter viktig och en samverkansstruktur har tagits fram för att stärka samverkan mellan enheterna i våld i nära-ärenden. Detta för att de som möter socialtjänsten ska få ett sammanhållet stöd.
- För att upptäcka våld tidigt arbetar hela socialförvaltningen med FREDA, ett standardiserat bedömningsmaterial. FREDA-kortfrågor ställs inom alla enheter.
- Enhetscheferna inom avdelning Unga frågor regelbundet alla medarbetare om våld i samband med medarbetarsamtal.
- Enheten Familjestöd är utbildade i metoden "efter barnförhöret" och följer upp samtliga barn efter att de varit på barnförhör på Barnhuset i Borås.

Alingsås kommun – barn och unga

- Förskola och skola har i uppdrag att arbeta främjande och förebyggande för en nolltolerans för våld i våra verksamheter.
- När det gäller våld i nära relationer är det snarare vid misstanke om barnets utsatthet vid våld i nära relationer som vi samverkar med socialförvaltning, där orosanmälan är vårt främsta verktyg.
- Vi har ett kunskapsuppdrag och ett uppsökande uppdrag där vi genom fortbildning för våra medarbetare ständigt arbetar med frågan.
- Vi har också genom barn- och elevhälsan ett särskilt uppdrag att ställa frågor om våld och våldsutsatthet för tidig upptäckt.
- Därmed har vi ingen egen organisation för just frågan våld i nära relationer utan den ingår från början i våra riktlinjer och styrdokument.

Alingsås lasarett

- Akuten i Alingsås frågar alla patienter i triageringen. Anhöriga ombeds vänta utanför såvida det inte gäller barn eller kognitivt sviktande patienter. Framkommer något tar läkare det vidare.

- Information från Lisa Granhed enhetschef gynekologimottagningarna Angered och Kungälv:

Vi gör just nu ett stort arbete för att få samtliga gynekologimottagningar inom Sjukhusen i Väster att arbeta enligt samma rutiner. Gynekologimottagningen i Kungälv gjorde för ett par år sedan ett stort arbete med att ta fram en rutin hur man ska arbeta på mottagningen kring Våld i Nära relation. Rutinen implementerades men efter ett par chefsbyten har tyvärr arbetet stannat av och arbetet har inte utvärderats fullt ut. Målet är dock att under nästa år revidera rutinen, eftersom vi har sett den har varit svår att följa fullt ut, och sedan göra den gemensam för samtliga gynekologimottagningar inom SV .

- *Utöver rutinen har vi informationskort och planscher uppsatta på mottagningen med information kring vart man kan vända sig om man är utsatt, [se länk](#).*
- Information från vårt intranät: Basutbildning om våld i nära relationer som hålls av Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer (VKV).

Barn- och ungdomshabiliteringen Alingsås

- Det ställs frågor till föräldrar och barn vid första besök.
- Det ställs frågor under specifika veckor varje termin till alla som besöker Habiliteringen dessa veckor, oavsett om det är nya patienter eller gamla.
- Sedan ställer även kurator frågorna vid vissa av sina besök.
- Det finns formulär till hjälp, [se länk](#).

Ungdomsmottagningarna Alingsås, Lerum, Herrljunga och Vårgårda

- Ungdomsmottagningen, UM, screenar alla 1 gång om året för sexuellt och fysiskt våld.
- UM använder ett formulär som heter SEXIT. Det har ungdomsmottagningen gjort i några år och vi har uppföljning via verksamhetsplan varje månad. Medarbetare i på ungdomsmottagningen Alingsås/ Lerum har precis genomfört utbildning i att möta personer som utövar våld. En utbildning som utväg ger.
- Ungdomsmottagningen är även med i ett pilotprojekt där man tar fram SEXIT för vuxna vilket vi kommer använda oss av på MUM, mottagning för unga män.

Närhälsan – offentlig primärvård + rehab

- [Lokal rutin för våld i nära relationer](#)
- Alla medarbetare gick under 2022 en utbildning i ”att fråga om våld i nära relationer”, denna utbildningen ingår också i introduktion av nyanställd personal.
- VKV:s utbildningsmaterial (Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer). Utbildningen vänder sig till alla anställda inom den hälso- och sjukvård.
- Basutbildningen om våld i nära relationer (steg 1) är obligatorisk för all personal, medan metodutbildningen i att fråga på rutin om våld (steg 2) ska genomföras av medarbetare som gör hälso- och sjukvårdsbedömningar i möte med patienter.
- Dessutom ställs frågor om våld i nära relationer på rutin till alla medarbetare under utvecklingssamtalet. För att få verktyg att kunna hantera svaren, erbjuder VKV utbildning för alla chefer, skyddsombud samt HR-personal.

Privat vårdcentral + rehab Bräcke diakoni

Framtagen rutin som bl.a. innehåller:

- All personal ska ha sådan kunskap att de känner sig trygga att fråga om våld. Verksamhetschefen har som uppdrag att informera nyanställda samt att uppdatera personalen vid APT.
- Personalen ska veta hur man frågar och hur man tar emot ett eventuellt svar som innebär att patienten behöver vidare hjälp. Alla ska ha kunskap om det samhälleliga stöd som finns. All personal behöver genomgå en basutbildning inom våld som är webbaserad samt få tillgång till handboken och frågeformulär (länkar finns under punkt 5. Referenser).
- Frågan om våld i nära relation ska alltid ställas **enskilt** till patienter, detta ska endast ske vid fysiska besök, ej vid digitala besök eller telefon. Frågan ska ställas på ett tryggt sätt, utifrån ett bra bemötande där denna fråga ingår som en naturlig del av anamnesen.

Privat vårdcentral Nötkärnan Sävelången

- Framtagen lokal rutin ska användas för att upptäcka personer som utsätts för våld i nära relationer, för att tydliggöra hälso- och sjukvårdens ansvarsområde och åtaganden inom detta. Det är av stor vikt att så tidigt som möjligt upptäcka våldet.
- All personal ska ha sådan kunskap att de känner sig trygga att fråga om våld.
- Verksamhetschefen har som uppdrag att informera nyanställda samt att uppdatera personalen vid APT.
- Personalen ska veta hur man frågar och hur man tar emot ett eventuellt svar som innebär att patienten behöver vidare hjälp.
- Alla ska ha kunskap om det samhälleliga stöd som finns.
- All personal behöver genomgå en [basutbildning](#) inom våld som är webbaserad samt få tillgång till handboken och frågeformulär
- Frågan om våld i nära relation ska alltid ställas **enskilt** till patienter, detta ska endast ske vid fysiska besök, ej vid digitala besök eller telefon. Frågan ska ställas på ett tryggt sätt, utifrån ett bra bemötande där denna fråga ingår som en naturlig del av anamnesen.